

Johannesevangeliet kap 15,19

Martin Luther: Jesu afskedstale bd.2

Var I af verden, ville verden elske jer som sit eget; nu er I ikke af verden, men jeg har udvalgt jer af verden, derfor hader verden jer.

Det siger han som en trøst for alle sine, så de lærer at møde verdens vrede, had og forfølgelser med foragt. For når det nu ikke skal og kan være anderledes, end at den hader Gud og Kristus, sin frelser, og på grund af ham også os, må vi kende denne kunst som modvægt, så vi overvinder dens ondskab, hvilket ikke er andet end at foragte dens modstand og hovmod. For jo mere vi ville lade os det gå på og tage os det nær, des bedre ville verden og Djævelen have det; og kunne han få os til at græmmes dag og nat og bedrøves over, at verden raser og regerer sådan imod evangeliet, ville han grine i skægget og fryde sig over det. Verden ville kun gøre det jo længere, jo værre og mene, at den havde gjort et godt stykke arbejde ved at få os til at hyle og vræle og tro, at den have vundet spillet. Men står vi imod med foragt, bliver de rasende, kede af det og i dårligt humør af at have sådan nogle fjender, der lader hånt om dem og spotter dem lige op i ansigtet, når de raser og regerer allerværst og må se, at de intet udretter med deres had og vrede, og er ved at springe i luften af arrigskab.

Djævelen er nemlig en overmåde stolt ånd ligesom verden, hans brud, og der er derfor ikke noget værre for ham end at blive foragtet og spottet. Når han mærker det og ikke kan ændre på det, stikker han af; ellers holder han ikke op, før han får gjort os forsagte og udmattede, klemt og trykket så længe og hårdt, at man er ved at gå til at bedrøvelse. Men hvis han ser, at vi er fast besluttet på at holde ud lige så længe, som han fortsætter med sit had, sit raseri og sine plager, og oven i købet er ved godt mod og kun bliver ved for at trodse ham, er det ham, der bliver træt længe før. Hans hovmod er nemlig så stort, at han ikke kan tåle nogen som helst modstand og foragt. Selvom det derfor gør lidt ondt, må vi dog smide verdens og Djævelens foragt tilbage i hovedet på dem, så vi ikke dør af bedrøvelse før tiden, på samme måde som Kristus ikke døde af angst, men blev dræbt med vold på korset.

Når vi derfor ser og mærker verdens modvilje, vrede og had, lad os så lære at stå det imod og sige: ”Hvad kan du mere end det? Eller hvad nyt er der i det? Det har du jo tidligere også gjort mod min Herre og har alligevel indtil nu ikke fået bugt med ham!” Det er den første grund til, at han vil trøste os og opmuntre os til i stolt tro at foragte alverdens hovmod og raseri og til dens fortrydelse og ærgrelse at springe højt af glæde og synge en salme og lovsang for Gud.

Den anden grund er den, han nævner her: ”Jeg afsiger den dom over jer, at I ikke er af denne verden.” Dette er også et trøsterigt ord. Han har jo nemlig afmalet og beskrevet verden som så grufuld, at der ikke er noget mere forfærdeligt for en kristen at høre eller tænke på, end at han skulle regnes med i den store hob og kaldes et verdens barn. På den anden side skal han med rette i højeste grad trøste sig med og glæde sig over at høre denne Guds dom, at han ikke er af verden, når han tror på Kristus og bekender hans ord og lider under verdens had og forfølgelse på grund af det. Alt, hvad han udsættes for fra verdens side, skal han holde af og værdsætte som et sikkert tegn på, at han ikke hører til i denne fordømte flok, men er revet ud og frelst i Kristus. ”For hvis I var af verden,” siger han, ”ville verden elske jer som sit eget, og den ville ikke hade og blive rasende på jer.”

Men det, han taler om her, er det, der angår evangeliet. For verden har Gud være lovet også den gode egenskab indbyrdes at hade, misunde og forfølge hinanden, fyrste imod fyrste, nabo imod nabo, håndværk imod håndværk. Her kan dog alle slå sig sammen imod Kristus og hans kristne: Pilatus, Herodes, Kajfas, Judas og alle de djævle, der ellers bekriger hinanden og er venner som hund og kat. Men når det gælder Kristus, hader de alle i enighed, ligesom før vor tid, hvor ingen gejstlige, munke, ordner og bispedømmer, fyrster eller byer kunne enes. Men nu er de alle gode venner og står alle trofast sammen imod evangeliet. Nu elsker, ærer og priser de hinanden i højeste grad, fordi de hindrer evangeliets lære.

Som sagt er denne tekst hundrede tusinde guldstykker værd, ja, egentlig ubetalelig; for han afsiger

selv den dom, at vi ikke er af verden, og at kendetegnet på det er, at den hader os. Sådan har vi ikke kun et forbillede i vores Herre - nemlig, at han som vores Hoved og Frelser er blevet hadet først af verden - men vi har også det vidnesbyrd i os selv, at vi derefter også skal blive hadet for hans skyld. Det er en stærk tillid og en velsignet trøst, når vi hades for hans skyld, at vi allerede er udvalgt af ham, og at han dømmes og erklærer os udskilt af verden.

Nu kan vi jo med glæde og i sandhed rose os af, at pavedømmet ikke er os fjendtligt stemt på grund af noget verdsligt, for de kan ikke sige, at de er imod os og forfølger os på grund af nogen last eller synd, med mindre de vil lyve i al offentlighed. Nej, fjendskabet kommer af, at vi ikke vil tro, som de vil. Det hele drejer sig om troen, Ordet og sakramenterne. Sådan kan vi da også rose os af og fastholde, at det evangelium, vi prædiker, og ligeledes de sakramenter, vi modtager og rækker, ikke kommer fra os, men fra vores Herre Kristus. Det er ikke os, der har opfundet eller skabt og indstiftet dem, men de er åbenbaret af Gud og fastsat og givet os ved Kristus; og det er i ham, vi er døbt, kaldet og tror. Det er, fordi vi bekender dette og vil føre samvittighederne bort fra vildfarelsen til Kristus, at vi får verdens had og fjendskab at mærke.

Derfor tager Kristus os til sig som venner, peger på sig selv og vil give os denne trøst: ”Nuvel, mine kære kristne, I lider ikke for jeres egen skyld; i så fald ville I blive plaget og straffet som mordere og forbrydere, og det kan ingen beskyldte jer for; men det sker ene og alene for min skyld, fordi I er min disciple. Men find jer i det, for de kunne heller ikke fordrage mig, mens jeg levede på jorden, og derfor vil de på samme måde ikke tåle jer. I har dog den trøst, at I ikke er af verden, men er udvalgt af mig.”

Vi skal derfor være frimodige i troen, så vi kan sige: ”Kære verden, pave, biskopper, fyrster osv.! Hvorfor er I dog så fjendtligt indstillede over for mig? Hvad ondt eller skade har jeg gjort jer?” ”Jo, du er en kætter, der har afskaffet de gejstlige ordener, afladen og markedsmesserne og gjort vores lære og bud ugyldige! Skulle man så ikke være dig fjendtligt stemt?” Svar: ”Ja, det har jeg villet gøre, og det med rette! Men nu er det ikke mig, der har gjort dette eller selv fundet på det, men min Herre Kristus og hans Ord, der siger, at vi skal frelses ved troen på ham, ikke ved munkevæsen eller noget som helst andet. Han har forbudt, at man skal høre eller tage imod noget andet ord eller nogen anden lære, der angår vores salighed.”

Hvis paven nu ikke kan lide det eller tager skade af det, afladshandelen går i stå, og skærsilden slukkes, det kan jeg da ikke gøre for! Hvorfor har han bygget alt dette på sine løgne uden, ja, imod Guds Ord og dog under skin og navn af Ordet? Det er jo ikke mig, der har udtænkt det eller prædikeret det ud fra egne tanker; nej, jeg var jo selv sunket lige så dybt ned i deres løgnagtige lære som de, før Kristus oplyste mig ved sit Ord og sin Ånd. Vi har ikke gjort andet end prædikeret hans evangelium rent og klart, sådan som han selv har befalet os. Hvis det er gået ud over dem eller deres sager, er det deres egen skyld. Hvorfor prædiker de ikke Guds Ord, sådan som de bør, uden deres eget gøgl? Men vil de fnyse og rase, så lad dem tage kampen op imod Kristus!

Vores trøst er altså både Kristi eksempel og vores egen erfaring med det sikre tegn, som viser os, at vi er udskilt af verden og hører Kristus til, når vi lider for hans skyld. Den, der hader, piner og plager os som Kristi lemmer, skal vide, at han har gjort det mod ham selv, som han hos profeten Zakarias også siger trøstende til sine egne: ”Den, der rører jer, rører ved mit øjeæble” ([Zak 2,12](#)). Det er da en trøsterig og kærlig tale: ”Den, der så meget som rører min lillefinger, som tror på mig, har ikke rørt ved et ynkeligt menneske eller slået ham på munden, men har rørt ved det allerfineste og ædleste på mig, som kaldes Guds øjeæble, der er den mest følsomme legemsdel og ikke tåler den mindste overlast. Find jer derfor i det, og lad trøstigt jeres lidelser komme over jer; det skal ikke være rettet imod jer, men imod mig og komme til at gøre mest ondt på mig; og jeg skal nok hævne jer og betale dem godt tilbage.”

Da Paulus var taget til Damaskus for at forfølge de kristne fra Jerusalem, sagde Kristus da også til ham: ”Hvorfor forfølger du mine kristne på jorden? Nej, det er mig selv, du forfølger” ([ApG 9,4](#)). Hvorfor siger han sådan? Når de møder dette for hans navns og ords skyld, siger han, at det egentlig rammer ham selv, og så nævner han ikke sine lidende kristne.

Dette er, siger jeg, ikke andet end trøsterige ord til at styrke troen og i den gøre os frimodige til at foragte verdens forfølgelse og trodse den lystigt med en sang mod den tungsindighed, de vil sænke os ned i:

Kære verden, det er ikke mig,
du forfølger med dit hurlumhej,
men min Herre Kristus; dette ved
jeg trods al din onde hidsighed.
Plag mig da med alt, hvad du formår,
det er her i Herrens navn, jeg står,
mens du selv i Satans helved-navn
la'r mig føle lidelser og savn
og forfølger og forjager mig
helt, hvis Kristus vil, til dødens vej.
Men mit mod, min tillid til min Gud,
og i hjertets tro at holde ud
kan du aldrig, aldrig slå ihjel,
for med mig er Herren Kristus selv!”

For når det sker for Kristi skyld, vil jeg stå det igennem i tillid til ham og kun synge og juble af glæde imod Djæve-lens raseri. Så ved han, at hans magt er brudt; hans sværd og spyd kan ikke trænge så dybt ind, som han gerne vil. For det er ham ikke om at gøre at plage os fysisk; nej, han er en ånd, der hele tiden tørster efter vores tårer og hjerteblod, for at vi skal miste modet og gå til af bedrøvelse; det ville være hans lyst og glæde. Så vidt skal han dog ikke få lov at komme, men det skal være modsat: Vi skal lære at spotte både Djævelen og verden, for at vi kan have fornøjelsen og latteren på vores side og ikke omvendt. Det er altså spildt ulejlighed, når de vil gøre os bedrøvede og vrede og få os til at miste besindelsen, mens de selv bliver ædt op af deres had og vrede og på den måde selv rammes af det, der var tiltænkt os. Tilmed er vi glade og foragter dem, når de mest vil køle deres raseri på os.

Sådan gjorde også i gamle dage hellige martyrer som Agnes og Agatha; og jo værre deres dommere og bødler fnyste af vrede, des mere fast stod de imod. Anastasia var en adelig borgerdatter i Rom. Da hun blev anklaget for at have brændt sin fars afguder, og dommeren var meget rasende over det, sagde hun: ”Jamen, jeg har sandelig vist dem ære! For da de var fulde af støv og spindelvæv og andet utøj, og musene ville bygge rede i dem, kastede jeg dem i ilden for at rense dem.” Så sagde hun også: ”Hvorfor er I da så vrede over, at jeg brænder jeres guder? Lad mig dog gøre det! Hvis de er guder, skal de nok forsvare sig selv imod en stakkels kvinde!” Se, det kommer alt sammen af den trøst, som Kristus giver os, der lider for hans skyld: ”Salige er I, når man på grund af mig håner jer og forfølger jer og lyver jer alt muligt ondt på. Fryd jer og glæd jer, for jeres løn er stor i himlene” ([Matt 5,11-12](#)). Hvordan skulle nogen prædikant kunne tale mere kærligt og trøstende, end han her har talt til os? Eller hvordan kunne han give os større mod og trods imod Djævelens magt og verdens vrede og alt, hvad der ikke hører Kristus til?

Når han nu siger: ”Jeg har udvalgt jer af verden, derfor hader verden jer,” så betyder det: ”Det er mig, verden ikke kan lide; det er mig, der er grunden til dette had og denne forfølgelse. Jeg har udvalgt jer af verden, for at I ikke skal være af verden, det vil sige have del i Djævelens forbandede had og vrede, som den regeres af. Selvom det da går jer som mig, skal I altså finde jer i det og foragte det i tillid til mig. På den måde bevares jeres glæde og frimodighed, mens verden vil rase som en vanvittig over det.” Sådan er vi adskilt fra den, for der kan aldrig blive fred eller enighed imellem verden og kristenheden, så lidt som mellem Kristus og Djævelen.

I verden findes der ganske vist også dannede, dygtige, lærde, vise, fromme og anstændige mennesker; men jo mere vise, lærde og ærlige de er, des mere fjendtligt indstillede bliver de imod os, hvad man både kan læse om og erfare i vore dage, hvor manganen en fin, from fyrste og ærbar mand er giftig og overmåde fjendtlig over for evangeliets lære. Men om de er fattige eller rige,

adelige eller ikke-adelige, fromme eller onde, så står det fast, at vil de ikke modtage evangeliet, er de i sandhed fjender af Kristus, hvorimod vi har den herlige, visse trøst, at vi ikke hører til blandt dem; vi foragter jo ikke hans evangelium, men lider for troens og bekendelsens skyld.

(Kapitel fra Jesu afskedstale bd.2 - Luthersk Missions Bibelskoles Elevforenings Forlag - I kommission hos [Nyt Livs Forlag 2016](#) - Shafan 17-10-16)